

Economia, Emprenedoria i Activitat Empresarial

Qualsevol ciutadà necessita comprendre millor el món on viu i ser capaç de reflexionar de manera crítica sobre la informació que rep de l'entorn, per entendre l'estructura i el funcionament de l'organització econòmica i social dels grups humans en què s'integra. D'aquesta manera, podrà convertir-se en part activa i constructiva de la societat i contribuir a trobar solucions als reptes que es presentin.

La realitat socioeconòmica té moltes vessants, per això és important connectar el coneixement que es genera des de diverses disciplines i des de l'àmbit de l'economia i de l'estudi de les empreses amb el que passa a la realitat, per trobar respostes, prendre decisions i actuar amb formació, informació i responsabilitat suficients.

Aquesta matèria pretén que l'alumnat analitzi de manera crítica i reflexiva les aportacions de la ciència econòmica, valorant-ne la interrelació amb altres disciplines, ja siguin del camp de les ciències socials com d'altres àmbits; que estudiï, des d'un enfocament interdisciplinari, el comportament de les persones i les institucions respecte a la presa de decisions econòmiques, partint del problema de l'escassetat i els seus efectes; que se sensibilitzi i es comprometri amb la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible (ODS); que identifiqui i valori les habilitats i les competències que caracteritzen les persones emprenedores per fer-les seves en la mesura que així ho necessiti; que conegui i comprengui les diferents estratègies empresarials, analitzant-ne l'evolució i distingint nous models de negoci, i que analitzi les transformacions socioeconòmiques de la innovació i la revolució digital en l'activitat empresarial.

Aquesta matèria es planteja com matèria de modalitat per al batxillerat general, tracta d'aportar els conceptes econòmics i empresarials necessaris perquè l'alumnat tingui un suport teòric que li permeti fer ànalisis crítiques i fonamentades a partir de diverses tècniques d'estudi sobre la realitat econòmica actual, de valorar els efectes que provoca en els diferents àmbits de la vida i d'aprofitar aquests aprenentatges per generar una actitud proactiva i compromesa amb la societat i de cerca de benestar tant col·lectiu com individual.

Els criteris d'avaluació establerts per a aquesta matèria van dirigits a conèixer el grau de competència que l'alumnat hagi adquirit, és a dir, l'acompliment en l'aspecte cognitiu, instrumental i actitudinal respecte als sabers proposats que seran aplicats a l'àmbit personal, social i acadèmic amb una futura projecció professional.

Els sabers s'organitzen en tres blocs. El primer bloc es vincula a aspectes purament econòmics i comprèn al seu torn dos subblocs. L'un recull el problema de l'escassetat i el tractament del problema econòmic, i l'altre aborda qüestions relacionades amb l'economia i les seves connexions amb altres disciplines, i permet efectuar una ànalisi de la realitat des d'una perspectiva més àmplia i integradora. El segon bloc de sabers es lliga a l'emprenedoria i al coneixement de les persones emprenedores. Tracta de presentar a l'alumnat les habilitats i les competències que són característiques de les persones amb iniciativa i sentit emprenedor, identificant referents reals que els inspirin en el seu camí cap al futur. De la mateixa manera, també busca donar una visió objectiva i realista de les dificultats que poden trobar en aquest camí. El tercer i darrer bloc se centra en l'activitat empresarial i pretén analitzar les estratègies que duen a terme les empreses, així com els nous models de negoci, tenint sempre present les novetats que hi ha en aquest camp com a conseqüència de la revolució tecnològica i digital.

Aquests sabers es formulen amb relació a contextos en què es pot desenvolupar l'aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Es pretén la concreció curricular des d'una perspectiva teoricopràctica mitjançant l'anàlisi de casos i investigacions sobre la realitat econòmica i empresarial. Conèixer les característiques de referents emprenedors permetrà que l'alumnat prengui consciència de la importància de potenciar les qualitats pròpies i les dels altres i fomentar actituds d'esforç, constància i superació identificant en aquests elements una aportació de valor tant individual com col·lectiva en el camí cap a l'aprenentatge i l'èxit.

Competències específiques

Competència 1

Analitzar i reflexionar sobre les aportacions de la ciència econòmica i la interrelació amb altres disciplines, de manera crítica, per entendre la realitat del món des d'una visió integral i actuar com a ciutadans responsables, autònoms i compromesos.

Criteris d'avaluació

1.1 Incorporar les aportacions de la ciència econòmica i d'altres disciplines interrelacionades per fer propostes de resolució a reptes del món global com a ciutadà responsable, autònom i compromès.

1.2 Utilitzar models de la ciència econòmica per a l'anàlisi de la realitat, sent conscients de les seves limitacions.

1.3 Caracteritzar les funcions dels diferents agents en el sistema econòmic de mercat, mostrant-ne les interrelacions.

Aquesta matèria pretén que l'alumnat analitzi de manera crítica i reflexiva les aportacions de la ciència econòmica, valorant-ne la interrelació amb altres disciplines, ja siguin del camp de les ciències socials com d'altres àmbits.

Aquesta connexió proporciona una visió més completa del món, permet comprendre millor els canvis de l'entorn econòmic i social i proposar solucions integrals a problemes econòmics com a ciutadans responsables, autònoms i compromesos.

Competència 2

Contrastar la presa de decisions econòmiques, individuals i col·lectives, amb un enfocament interdisciplinari, reflexionant sobre el problema de l'escassetat i els seus efectes, per comprendre els canvis econòmics i socials que se'n deriven i actuar en conseqüència.

Criteris d'avaluació

2.1 Identificar els rols que assumeixen els diferents agents en el sistema econòmic, la interdependència de les seves decisions i els efectes en el medi ambient.

2.2 Reflexionar i posicionar-se sobre les desigualtats que l'escassetat genera en l'accés als recursos i en la distribució de la riquesa al món.

El problema de l'escassetat i els seus efectes subjau en tota la ciència econòmica i condiciona el comportament dels individus i de la societat a l'hora de prendre decisions en aquest camp.

Si l'alumnat aconsegueix tenir una perspectiva integral d'aquest problema, serà capaç d'actuar i prendre decisions més rigoroses, ja que seran fruit d'una anàlisi global, en què hauran tingut en compte no només variables econòmiques sinó d'altres, per exemple: de tipus sociològic, com la influència del comportament dels individus en la presa de decisions; de tipus psicològic, analitzant les fallades de la presa de decisions racionals, o de tipus filosòfic i ètic, reflexionant sobre la utilitat i la felicitat.

Competència 3

Relacionar els objectius de desenvolupament sostenible amb el desenvolupament econòmic i social, emprant eines econòmiques i empresarials, per donar resposta als reptes actuals com a ciutadà responsable i proactiu.

Criteris d'avaluació

3.1 Relacionar casos reals amb els objectius de desenvolupament sostenible proposant solucions solidàries i responsables.

3.2 Prendre consciència dels problemes mundials analitzant-los mitjançant eines econòmiques i empresarials.

Comprendre de manera pràctica com afecten els objectius de desenvolupament sostenible (ODS al desenvolupament econòmic i social i aprendre a analitzar-los amb ajuda d'eines econòmiques i empresarials, és important perquè l'alumnat prengui consciència de la importància de generar propostes per assolir-ne el compliment, doncs en depèn afrontar els desafiaments mundials del segle XXI com ara la reducció de les desigualtats, la fi de la pobresa o la lluita contra el canvi climàtic, objectius amb àmplia repercussió en l'àmbit econòmic.

L'estudi de casos concrets també permetrà que l'alumnat se sensibilitzi i comprengui que, amb accions senzilles, individuals o col·lectives, es pot millorar la societat i l'entorn.

Competència 4

Identificar i valorar les habilitats i les competències emprenedores, així com la forma d'afrontar reptes, analitzant el perfil de l'emprenedor actual, per aplicar-les a situacions reals de la vida.

Criteris d'avaluació

4.1 Reconèixer i valorar habilitats i competències de persones emprenedors reals, per potenciar les pròpies.

4.2 Aplicar destreses emprenedors per afrontar reptes de la vida quotidiana.

Analitzar el perfil de l'emprenedor actual requereix reflexionar sobre les competències personals i socials que són desitjables, però també valorar i tenir en compte altres aspectes psicològics que influeixen en el desenvolupament de la seva figura, com ara les creences limitadores que provoquen pors a l'hora d'emprendre, la importància de la intel·ligència emocional o el control de les emocions, que condicionen la qualitat dels nostres pensaments i l'abast de l'èxit.

És convenient apropar l'alumnat a persones emprenedors reals per saber reconèixer aquestes qualitats i competències, de manera que puguin aprendre'n i avaluar en quina mesura són capaces d'adquirir-les o potenciar-les amb formació i entrenament, per aplicar-les a la seva vida quotidiana.

Competència 5

Interpretar les estratègies empresarials i els nous models de negoci de diferents àmbits i sectors, per reconèixer i valorar, amb sentit crític, l'activitat de l'empresa a la societat actual.

Criteris d'avaluació

5.1 Analitzar, amb esperit crític, l'evolució de les estratègies empresarials així com els models de negoci posant en valor la seva contribució a la societat.

5.2 Comparar models de negoci de diferents àmbits i sectors, analitzant-ne les possibilitats i les limitacions en el mercat.

L'estratègia empresarial evoluciona i s'adapta als canvis econòmics i socials. És necessari analitzar aquesta evolució i reflexionar sobre els nous models de negoci i les tendències de l'empresa en la societat actual, valorant amb esperit crític els canvis que s'estan incorporant com, per exemple, la nova manera d'entendre el lloc de treball com un espai virtual o el nou client, cada vegada més exigent, còmode i compromès, cosa que requereix noves estratègies de negoci.

L'alumnat, mitjançant la recerca i l'anàlisi concretes d'empreses reals, comprendrà millor la visió i la filosofia empresarial de cadascuna i en valorarà els punts forts i febles. Es requereix l'estudi de casos sobre grans empreses amb estratègies innovadores que han canviat el concepte d'empresa al seu sector, o d'altres de més petites i properes la proposta de valor de les quals no sigui tan ambiciosa però sí efectiva en diferents entorns rurals, urbans, locals i globals.

Competència 6

Reconèixer la importància de la innovació i la revolució digital en l'activitat empresarial, analitzant la transformació econòmica i social, per interpretar i valorar les respostes de les empreses en una economia globalitzada.

Criteris d'avaluació

6.1 Comprendre les respostes que ofereixen les empreses als desafiaments actuals, analitzant la transformació econòmica i social que està experimentant la societat.

6.2 Proposar solucions emprenedors sostenibles, reconeixent la importància de la innovació i la revolució digital en un món globalitzat.

La ràpida transformació tecnològica, econòmica i social està provocant canvis profunds en l'activitat empresarial, cosa que obliga les empreses a adaptar-se i innovar per sobreviure en un món cada cop més competitiu, donar resposta a problemes cada cop més complexos i oferir solucions als desafiaments actuals.

Comprendre com les empreses estan duent a terme aquesta transformació permetrà a l'alumnat avaluar els efectes de la revolució tecnològica i la transformació digital en l'economia, el mercat de treball i la seva organització, i poder plantejar alternatives per millorar la societat.

Sabers

Economia: l'escassetat i el tractament del problema econòmic

- Anàlisi de la relació entre l'escassetat de recursos i les necessitats com a problema bàsic de l'economia perquè els agents econòmics prenguin decisions en el flux circular de la renda considerant el cost d'oportunitat.
- Comparació dels principals sistemes econòmics per assignar els recursos i situar-los en el temps.
- Utilització de diferents models gràfics del mercat de competència i valorar-ne els avantatges i inconvenients.
- Anàlisi de les fallades del mercat, valorant la intervenció reguladora del sector públic.
- Coneixement i valoració del funcionament del sector financer. Planificació i gestió de les finances personals: risc i benefici.
- Relació entre els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i els reptes econòmics actuals.

Economia i altres disciplines

- Utilització de models econòmics com a eina per a l'anàlisi econòmica i la realitat social.
- Reconeixement de les aportacions de l'economia del comportament, la psicologia econòmica i la teoria de la decisió.
- Argumentació i debat sobre els principis d'interacció social des d'una visió econòmica per a la maximització del benestar social i el debat "eficiència versus equitat" des d'un punt de vista ètic. L'economia de la felicitat i la paradoxa d'Easterlin.
- Relació entre petjada ecològica i desenvolupament sostenible, i justificació de la necessitat de l'economia circular i l'economia col·laborativa i solidària. La paradoxa de Giddens i el canvi climàtic.

Emprenedoria

- Identificació de les característiques del perfil emprenedor i intraemprendedor: les habilitats que demana el mercat de treball.
- Valoració del paper de la dona emprenedora.
- Utilització d'eines d'autoavaluació de les capacitats emprenedors.
- Anàlisi de la funció o del paper de l'empresari o empresària en l'economia, promovent el contrast d'opinions i el debat a l'aula.
- Desenvolupament de les competències emprenedors pròpies (competències socials, gestió de grups i teoria de les relacions humanes) i superació de creences limitadores com la por a emprendre, orientar el fracàs i l'oportunitat.
- Identificació de la missió, la visió i els valors en els projectes empresarials.
- Valoració dels drets de propietat sobre idees, productes i marca de negoci.

Activitat empresarial

- Valoració de la revolució tecnològica en els models de negoci per innovar de manera sostenible: nous models de negoci i màrqueting digital.
- Reflexió sobre el paper de la transformació digital en l'estratègia i la gestió de l'empresa.
- Anàlisi de l'evolució del mercat de treball: l'empresa del futur, talent i lideratge, i el paper de la dona.
- Anàlisi estratègica de l'entorn intern i extern amb la matriu DAFO.

Les decisions econòmiques

- Anàlisi de la relació entre l'escassetat de recursos i les necessitats com a problema bàsic de l'economia perquè els agents econòmics prenguin decisions en el flux circular de la renda considerant el cost d'oportunitat.
- Argumentació i debat a l'aula sobre els principis d'interacció social des d'una visió econòmica, benestar i desigualtats.
- Aplicació d'estratègies de modelització com a eina per entendre les decisions en l'àmbit econòmic.
- Comparació dels principals sistemes econòmics per assignar els recursos i situar-los en el temps amb esperit crític.
- Coneixement i valoració del funcionament del sector financer i principals productes financers (préstecs, hipoteques i els seus substituts; assegurances).

- Planificació i gestió de les decisions financeres (inversió, estalvi i consum) i de les finances personals: risc i benefici en la societat.
- Identificació i ús d'estratègies de gestió de la incertesa i presa de decisions en entorns canviants: teoria de jocs, el dilema del prisoner, jocs repetits i equilibris cooperatius.

La realitat econòmica. Eines per entendre el món amb una visió microeconòmica

- Utilització de diferents models gràfics del mercat de competència per descriure el funcionament dels mercats i valorar-ne els avantatges i els inconvenients. Elasticitat. Anàlisi cost-benefici.
- Anàlisi de les fallades del mercat, valorant la intervenció reguladora del sector públic.

La realitat econòmica. Eines per entendre el món amb una visió macroeconòmica

- Anàlisi de la interacció entre els agents econòmics i el flux circular de la renda a escala macroeconòmic: la demanda agregada, l'oferta agregada i el seu funcionament.
- Identificació dels indicadors per analitzar el desenvolupament i els desequilibris econòmics. Eficiència *versus* equitat.
- Anàlisi de l'evolució del mercat de treball: l'empresa del futur, tipus d'atur i mesures correctores, l'impacte dels costos d'acomiadament, la segmentació del mercat de treball i la bretxa salarial per qüestions de gènere i edat.
- Identificació de les principals àrees d'integració econòmica i reconeixement de la Unió Europea com a entitat supranacional que determina algunes polítiques econòmiques.
- Caracterització de les tendències del comerç internacional i valoració de l'impacte del proteccionisme o de la lliberetat d'intercanvis en les economies dels països i el nivell de vida dels seus habitants. Coneixement i valoració del comerç just com a mesura d'equitat i sostenibilitat.
- Reconeixement del paper dels moviments de capitals i dels mercats financers en l'economia global, així com de les funcions que tenen les principals organitzacions financeres internacionals. Coneixement i valoració de la banca ètica com a mesura d'equitat i sostenibilitat.
- Funcionament, evolució i efectes del sistema financer. Cadena de blocs (*blockchain*), criptomonedes i ciberseguretat.

Les polítiques econòmiques

- Reconeixement i valoració dels efectes que les mesures de política fiscal tenen en la producció i la renda i en la seva distribució. Dèficit públic i deute públic. Cost d'oportunitat que implica la política econòmica. El principi de solidaritat i els impostos. L'economia submergida.

- Participació en debats a l'aula sobre els avantatges i els inconvenients d'alguna mesura de política econòmica, mostrant arguments coherents i fonamentats i respecte per les opinions dels altres.
- Valoració dels efectes de la inflació sobre la societat i anàlisi de casos d'hiperinflació i/o deflació.
- Coneixement dels instruments de política monetària, anàlisi d'alguna actuació del Banc Central Europeu i valoració dels efectes de la política monetària sobre la inflació, el creixement econòmic i el benestar de les persones.

Els reptes de l'economia actual. Fortaleses i febleses de l'economia

- Reconeixement dels aspectes crítics de la globalització en relació amb la sobreexplotació de recursos naturals i les condicions de treball.
- Anàlisi del funcionament dels mercats en l'entorn local i global com a font d'oportunitats.
- Anàlisi i valoració de l'impacte econòmic i social de les estratègies de la recerca, la innovació i la digitalització com a motor de canvi, en casos reals. Empresa ambidextra. Indústria 4.0.
- Identificació dels factors de creixement econòmic i desenvolupament sostenible. Els reptes del creixement econòmic. Limitacions ecològiques. Creixement demogràfic. Economia circular. Economia col·laborativa i solidària. Acompliment dels ODS.
- Anàlisi de la situació de l'estat del benestar: paper de les polítiques actives d'ocupació i sostenibilitat de les pensions.